

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิตวิทยา การเรียนรู้การสอน

จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน/ วีรพล ..

LB ๖831จ 2561

B0000257

bib:13399115308

วีรพล แสงปัญญา

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญภาพ

สารบัญตาราง

บทที่ 1 บทนำและบทบาทการวิจัยทางจิตวิทยาการเรียนการสอน	1
จิตวิทยาการศึกษา	1
จิตวิทยาการเรียนการสอน	2
สิ่งใดทำให้เป็นครูที่ดีได้	3
การรอบรู้ในทักษะการสอน	3
การสอนที่ดีสามารถสอนได้หรือไม่ ?	4
ครูผู้รู้คำนึงถึงเป้าหมายในการสอน	5
บทบาทของการวิจัยในการแสวงหาความรู้ด้านจิตวิทยาการเรียนการสอน	7
รูปแบบการวิจัยทางจิตวิทยาการเรียนการสอน	7
บทที่ 2 แนวคิดเชิงทฤษฎีและรูปแบบทางจิตวิทยาร่วมสมัย	15
การเรียนรู้คืออะไร ?	16
แนวคิดเชิงทฤษฎีและรูปแบบทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้	17
กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้พฤติกรรมนิยม	17
หลักการสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้พฤติกรรมนิยมคืออะไร ?	20
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม	28
กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญานิยม	31
แนวทางในการช่วยจำ	34
กลวิธีดูหนังสือที่มีประสิทธิภาพ	35
แนวคิดในการจัดการเรียนการสอน	35
บทที่ 3 การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญ	
และการเรียนรู้ตลอดชีวิต : หลักการและนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน	41
แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเอง	42

รากฐานของแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเอง	42
การสอนแบบสูงลงต่ำ	43
หลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	44
นวัตกรรมทางจิตวิทยาเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเอง	46
การสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเองในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ	49
การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน	53
การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	55
การจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม	57
การประเมินตามสภาพจริง	58

บทที่ 4 นวัตกรรมทางจิตวิทยาเพื่อการจัดการเรียนการสอน : การเรียนเพื่อรอบรู้

การปรับพฤติกรรม และการฝึกการระบุนสาเหตุ	63
การเรียนเพื่อรอบรู้	63
แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการสอนที่มีประสิทธิภาพ	64
แนวทางประยุกต์หลักการการเรียนเพื่อรอบรู้	66
แนวทางการสอนผู้เรียนเป็นรายบุคคล	66
การปรับพฤติกรรม	67
แนวคิดการเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของ Pavlov	67
การนำไปใช้	68
การเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขผลกรรมของ Skinner	69
แนวคิดการเรียนรู้ของ Edward Lee Thordike	70
เป้าหมายของโปรแกรมการปรับพฤติกรรม	74
การเพิ่มพฤติกรรมที่พึงปรารถนา	74
ขั้นตอนการปรับพฤติกรรมผู้เรียนโดยครู	75
การให้คำชม	75
การเรียนรู้ทางสังคม	76
ตัวแบบที่ดีสำหรับการเรียนรู้ทางสังคม	77
การปรับพฤติกรรมทางปัญญา	78

การฝึกการระบุสาเหตุ	80
มิติการอธิบายสาเหตุความสำเร็จและล้มเหลวของบุคคล	80
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการอ้างสาเหตุ	82
อิทธิพลของการอ้างสาเหตุ	82
มโนทัศน์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ความสิ้นหวังอันเกิดจากการเรียนรู้	83
การป้องกันและช่วยเหลือผู้เรียนไม่ให้อยู่ในความสิ้นหวังอันเกิดจากการเรียนรู้	84
แนวทางการช่วยเหลือผู้เรียนที่อยู่ในภาวะสิ้นหวังอันเกิดจากการเรียนรู้	84
การปรับเปลี่ยนการอนุมานสาเหตุ	85
ตัวอย่างการใช้เทคนิคในการเปลี่ยนการอนุมานสาเหตุ	86

บทที่ 5 ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านเชาวน์ปัญญา สไตล์การคิด สไตล์การเรียนรู้ และการสร้างสรรค์	93
ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านเชาวน์ปัญญา	94
เชาวน์ปัญญาคืออะไร	94
แนวคิดเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญา	94
การประยุกต์ใช้ในการสอน	97
ทฤษฎีเชาวน์ปัญญาร่วมสมัย	98
แนวคิดพหุปัญญาของ Gardner	98
การประยุกต์ใช้ในการสอน	99
ทฤษฎี triarchic ของ Sternberg	99
แนวทางการประยุกต์ใช้ในการสอน	101
ประเด็นข้อถกเถียงด้านการศึกษาในปัจจุบันเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญา	102
แนวทางการประยุกต์ใช้ในการสอน	105
การสอนผู้เรียนที่มีเชาวน์ปัญญาแตกต่างกัน	105
ข้อดีและข้อเสียของการจัดกลุ่มตามความสามารถ	106
การประยุกต์สู่การสอน	107
ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านสไตล์การคิด	107
ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านสไตล์การเรียนรู้	109
ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการสร้างสรรค์	109

	หน้า
แนวทางการทำความเข้าใจการสร้างสรรค์	110
การประยุกต์สู่การสอน	112
ตัวอย่างการนำไปใช้ในการประยุกต์สู่การสอน	113
บทที่ 6 การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนทักษะด้านการคิดของผู้เรียน	119
การสอนการคิด	119
ตัวแปรที่สำคัญของการคิด	119
แนวทางในการสอนการคิด	121
การสอดแทรกการสอนทักษะการคิดควบคู่หรือร่วมกับวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร	121
การจัดการสอนทักษะการคิดเป็นวิชาพิเศษเฉพาะ	124
ข้อสังเกต	125
การสอนการแก้ปัญหา	126
กระบวนการแก้ปัญหา	126
การสกัดข้อมูลที่สำคัญออกมา	127
การแสดงปัญหาออกมาให้เห็น	127
การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์	128
ยุทธวิธีในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์	128
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	129
กระบวนการแก้ปัญหอย่างมีวิจารณญาณ	131
ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 10 ประการ	133
บทที่ 7 การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านอารมณ์และสังคมของผู้เรียน	135
การพัฒนาสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม	135
สมรรถนะทางอารมณ์	136
องค์ประกอบของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม	137
การสร้างบรรยากาศชั้นเรียนเพื่อการพัฒนาทางอารมณ์และสังคม	137
แนวทางการนำไปใช้	138
แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม	138
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	139
แนวทางการพัฒนาเขาวนปัญญาด้านการเข้าใจผู้อื่น	141

บุคคลผู้มีเขาวนปัญญาด้านความเข้าใจผู้อื่นสูงมักจะมีลักษณะดังต่อไปนี้	141
แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเขาวนปัญญาด้านความเข้าใจผู้อื่น	142
แนวทางจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม	142
การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ	142
การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบ่งเนื้อหา	143
การจัดการเรียนรู้แบบการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ	144
การจัดการเรียนรู้แบบการอภิปรายกลุ่มแบบร่วมมือด้านวรรณกรรม	144
การจัดการเรียนรู้เพื่อจัดการความขัดแย้ง	145
การสอนผู้เรียนเกี่ยวกับผลการกระทำด้วยวงจรระบบ	146
แนวทางการพัฒนาเขาวนปัญญาด้านความเข้าใจตนเอง	146
การเรียนการสอนเพื่อพัฒนา Intrapersonal Intelligence สูง	147
แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเขาวนปัญญาด้านความเข้าใจตนเองอื่น ๆ	147
การสร้างบรรยากาศชั้นเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนและครูเข้าใจอารมณ์ตน	148
การช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้สึกของตนด้วยการระดมสมองสะท้อนความรู้สึก	148
การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้สึก	148
การเรียนรู้ตนผ่านผู้อื่น	149
จับคู่สนทนากับเพื่อนเกี่ยวกับการรับรู้ส่วนบุคคลของผู้อื่น	149
การเรียนรู้แบบนำตนเอง	150
ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบนำตนเอง	150
บทที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเจตคติ ค่านิยม จริยธรรม และคุณธรรม	
ของผู้เรียน	155
เจตคติ ค่านิยม จริยธรรม และคุณธรรม	155
เจตคติ	155
ค่านิยม	156
จริยธรรม-คุณธรรม	156
พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม	157
ปัญหาการสอนจริยธรรมในประเทศไทย	158

	หน้า
หลักการสอนและวิธีการสอนทัศนคติ (เจตคติ) ค่านิยม และจริยธรรม	159
หลักการสอนตามทัศนะนักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม	159
หลักการสอนตามทัศนะนักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคม	159
หลักการสอนตามทัศนะนักจิตวิทยาพุทธิปัญญานิยม	160
แนวทางการสอนค่านิยม ทัศนคติ (เจตคติ) จริยธรรม คุณธรรมกลุ่มปัญญานิยม	161
ตัวอย่างสภาพการณ์สมมุติปัญหาทางจริยธรรมของ Kohlberg	162
หลักการสอนตามทัศนะของนักจิตวิทยามนุษยนิยม	163
การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (เจตคติ) ตามแนวความคิดความไม่สอดคล้องทางปัญญา	165
ปัจจัยที่นำไปสู่ความไม่สอดคล้องทางปัญญา	166
เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนเจตคติ	166
บรรณานุกรม	169
ดัชนี	173
Index	187